

УДК 347.78

ЮРИНЕЦЬ Ю.Л., кандидат. юридичних наук,
доцент кафедри Національного авіаційного університету

МІЖНАРОДНА СИСТЕМА РЕГУЛЮВАННЯ СУМІЖНИХ ПРАВ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

***Анотація.** Розглядаються міжнародно-правові документи щодо регулювання суміжних прав в порівнянні із законодавством України.*

***Ключові слова:** авторське право, суміжні права, міжнародні конвенції.*

***Аннотация.** Рассматриваются международно-правовые документы по регулированию смежных прав по сравнению с законодательством Украины.*

***Ключевые слова:** авторское право, смежные права, международные конвенции.*

***Summary.** Discusses the international legal instruments to regulate related rights over the legislation of Ukraine.*

***Keywords:** copyright, related rights, international conventions.*

Постановка проблеми. На тепер у світі склалася певна система міжнародно-правового регулювання суміжних прав, яка безпосередньо впливає і на європейське суміжне право [1], оскільки, зокрема, норми міжнародного права становлять основу правової системи Євросоюзу [2, с. 61], і формує міжнародні, в тому числі європейські, стандарти права інтелектуальної власності, в тому числі авторських і суміжних прав. Таким чином, дослідження правової бази зазначених міжнародних стандартів, в тому числі і в контексті євро інтеграційних прагнень України, є актуальним.

Аналіз останніх досліджень. Міжнародно-правове регулювання суміжних прав в контексті впливу на Україну досліджено у низці робіт [3 – 6 та ін.]. Однак, ці дослідження, як правило, містять опис окремих актів та/або цитування їх окремих частин (згідно з метою дослідження автора). Системного дослідження сукупності актів в порівнянні один із одним та з українським законодавством не здійснювалося.

Метою статті є системне дослідження міжнародно-правових актів щодо регулювання суміжних прав в порівнянні з українським законодавством.

Виклад основного матеріалу. А. Абдуллін [1] зазначає, що в даний час у світі склався цілий комплекс міжнародно-правових угод універсального характеру, що стосуються інтелектуальної власності. Нині в цей комплекс входить ряд міжнародних угод, адміністративні функції щодо яких виконують ЮНЕСКО, Всесвітня організація інтелектуальної власності (далі – ВОІВ), Світова організація торгівлі (далі – СОТ). Відповідно вважається [5], що суміжні права на міжнародному рівні регулюють такі документи, ратифіковані Україною:

1. Міжнародна конвенція про охорону прав виконавців, виробників фонограм і організацій мовлення (Римська конвенція) від 26.10.1961 р.
2. Женевська конвенція про охорону інтересів виробників фонограм від незаконного відтворення їх фонограм від 29.10.1971 р.
3. Договір ВОІВ про виконання і фонограми (далі – ДВФ) від 20.12.1996 р.
4. Брюссельська конвенція про поширення сигналів, що несуть програми, які передаються через супутники від 21.05.1974 р. (участь СРСР з 20.01.1989 р.).

До цього переліку слід додати Угоду про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності від 15.04.1994 р. (Угода ТРІПС; щодо суміжних прав – ст.ст. 11, 14), яка є обов’язковою для членів СОТ, а також Бернську конвенцію про охорону літературних і художніх творів (в частині ст. 6 bis щодо гарантій немайнових прав авторів творів). Так, Угода ТРІПС зобов’язує дотримуватися вимог в галузі суміжного права навіть ті країни, які не є учасниками Римської, Бернської чи Женевської конвенції чи Договору ДВФ. Так, в рішенні від 26.04.2012 р. по справі С-510/10 Суд Євросоюзу зазначив [7]: “Євросоюз, хоча і не є учасником Бернської Конвенції, тим не менше зобов’язаний дотримуватися її статей 1-21, відповідно до статті 1 (4) Угоди ТРІПС, в якій Євросоюз бере участь”.

Що стосується ролі Бернської конвенції в охороні суміжних прав, то, як зазначається у виданні [8], Римська конвенція не визнала особистих немайнових прав виконавців. Однак, на думку В. Валле, цю прогалину до прийняття Договору ДВФ заповнювала ст. 6 bis Бернської конвенції, відповідно до якої незалежно від майнових прав автора і навіть після відступлення цих прав він має право вимагати визнання свого авторства на твір і протидіяти будь-якому перекрученню, спотворенню чи іншій зміні цього твору, а також будь-якому іншому посяганню на твір, здатному завдати шкоди честі або репутації автора [6, с. 121 – 122]. Крім того, ст. 18 Бернської конвенції має значення для захисту суміжних прав ще й у тому сенсі, що Угода ТРІПС (ч. 6 ст. 14) поширює її норми і на суміжні права.

За даними [6], Бернську, Женевську конвенції та Договір ДВФ адмініструє Всесвітня організація інтелектуальної власності (ВОІВ) [9], Брюссельську конвенцію – ЮНЕСКО, а Римську – спільно ЮНЕСКО, ВОІВ та Міжнародна організація праці (МОП) (ст. 29 Конвенції).

Першою організованою міжнародною реакцією на необхідність в наданні правової охорони трьом категоріям бенефіціарів суміжних прав (виконавці, виробники фонограм і організації мовлення) стало укладання Римської конвенції. На відміну від більшості міжнародних конвенцій, які, як правило, синтезують існуюче національне законодавство багатьох країн, Римська конвенція стала спробою встановити міжнародно-правові норми в новій області, по якій на той час існувало незначне число національних законів. Тому фактично Римська конвенція в значній мірі формувала національне законодавство країн [10]. Основні положення Римської конвенції, порівняно з іншими Конвенціями, а також законами України, наведені у Таблиці.

Так, Римська конвенція містить: визначення, регламентацію строків охорони суміжних прав, вимогу надання національного режиму охорони іноземним бенефіціарам, види охорони, положення про необов’язковість дотримання формальностей для визнання суміжних прав, обмеження суміжних прав. Прийнята згодом Женевська конвенція від 29.10.1971 р. в деяких аспектах розширює та уточнює Римську конвенцію щодо виробників фонограм (див. таблицю). Так, під розповсюдженням фонограм Женевська конвенція розуміє поширення серед публіки не тільки повної фонограми, але й її частини, при маркуванні фонограм Женевська конвенція вимагає не тільки зазначення виконавця, але й виробника фонограм. Є певні розбіжності у зазначенні обмежень суміжних прав.

Римська конвенція надає такі види охорони:

- виконавцям – право запобігати без їхньої згоди: здійсненню запису виконання, здійсненню телерадіопередачі або публічного сповіщення виконання (за винятком випадків, коли таке виконання вже було передане в ефір або здійснюється з використанням узгодженого запису), відтворенню запису виконання, якщо первинний звуковий запис був здійснений без їхньої згоди або всупереч умовам наданої згоди;

- виробникам фонограм – право дозволяти або забороняти пряме або

опосередковане відтворення своїх фонограм;

- організаціям мовлення – право дозволяти або забороняти: (а) ретрансляцію своїх телерадіопередач; (б) запис своїх телерадіопередач; (с) відтворення записів своїх телерадіопередач, виготовлених без їхньої згоди або всупереч умовам наданої згоди; (д) публічне сповіщення своїх телепередач, якщо воно здійснюється в місцях, доступних для публіки за вхідну плату.

Женевська конвенція не вводить додаткових видів суміжних прав.

Слід зазначити, що право організації мовлення, позначене літерою д), не є абсолютним, оскільки національним законодавством можуть передбачатися особливості реалізації телерадіомовлення.

Угода ТРІПС (чч. 1-3 ст. 14) повторює суміжні права, зазначені у Римській конвенції, а також (ч. 6 ст. 14) дозволяє державам-учасникам вводити обмеження на здійснення суміжних прав, які передбачені у Римській конвенції.

Важливим є встановлення строків охорони суміжних прав. Як Римська, так і Женевська конвенції (для виробників фонограм) встановлює строк охорони 20 років.

Однак вже угода ТРІПС збільшує строк охорони суміжних прав виконавців і виробників фонограм до 50 років. Отже, члени СОТ повинні були привести своє законодавство у відповідність з даною вимогою. Це рішення навряд чи можна вважати виваженим, оскільки воно порушує баланс між інтересами правовласника та суспільства, обмежуючи доступ останнього до культурних надбань. Так, В. Валле зазначає, що тенденція збільшення строку дії авторського права означає збідніння “суспільного архіву” творів і обмеження розвитку науки і культури внаслідок встановлення більш тривалого періоду перебування творів у приватній власності. Батько авторського права Т. Джефферсон завжди побоювався, що авторське право може перетворитися на монополію власників, якщо строк його дії буде продовжено. Це побоювання виявилось виправданим [11]. Сумніви у корисності подовження дії авторського права в контексті доступу до культурних цінностей висловлюють і інші автори та експерти [3, 12]. В даному випадку з угодою ТРІПС слід визнати, що якщо більш жорсткий захист прав виконавців можна визнати більш-менш справедливим, оскільки в даному випадку мова йде про введення в обіг записів, які вводити в обіг виконавець не збирався (але такий запис може мати історичну цінність, і тому термін охорони 50 років є справедливим), то охорона протягом 50 років фонограм, випущених з комерційною метою, на яких їх правовласники вже заробили, є явно несправедливим.

В цьому сенсі український законодавець побажав бути “попереду всієї планети”, надавши (ч. 3 ст. 44 Закону України “Про авторське право та суміжні права”) і організаціям мовлення строк охорони 50 років, хоча, забігаючи наперед, вкажемо, що такий строк для даної категорії суб’єктів авторських прав не встановив навіть Договір ДВФ (див. Таблицю), який, як буде показано нижче, розроблений із явним пріоритетом на користь суб’єктів авторських прав.

Дуже важливо також дослідити випадки, коли міжнародні акти дозволяють обмежувати суміжні права. Такі обмеження важливі в контексті гармонізації відносин між інтересами правовласника та інтересами забезпечення для широкого загалу доступу до культурних цінностей. В цьому сенсі Римська конвенція дозволяє (ст. 15) обмежувати суміжні права суб’єкта таких прав у деяких спеціальних випадках (використання в особистих цілях; використання коротких уривків з метою повідомлення про поточні події; короткочасного звукового запису, здійснюваного організацією мовлення на своєму власному обладнанні і для своїх власних передач; використання виключно в учбових або науково-дослідних цілях), а також, незалежно від цих випадків,

– такі ж обмеження, які передбачені її національним законодавством і підзаконними актами щодо охорони авторського права на твори літератури і мистецтва. Ще раз зазначимо, що право на встановлення обмежень суміжних прав Угода ТРІПС пов’язує виключно з дотриманням вимог Римської конвенції і жодних інших заборон на встановлення таких обмежень не передбачає. За таких умов, наприклад, згідно ч. 2 ст. 9 Бернської конвенції, за законодавством країн Союзу зберігається право дозволяти відтворення літературних і художніх творів у певних особливих випадках за умови, що таке відтворення не завдає шкоди нормальному використанню твору і не зачіпає будь-яким необґрунтованим способом законні інтереси автора. Згідно ст. 10 Бернської конвенції, дозволяється використання цитат із твору, який правомірно зроблено доступним для загального відома, за умови дотримання добрих звичаїв і в обсязі, виправданому поставленою метою, включаючи цитування статей із газет і журналів у формі оглядів преси. Законодавством країн Союзу і спеціальними угодами, які укладені або будуть укладені між ними, може бути дозволене використання літературних або художніх творів у обсязі, виправданому поставленою метою, як ілюстрацій у виданнях, радіо- і телевізійних передачах і звукозаписах або зображення навчального характеру за умови, що таке використання здійснюється при дотриманні добрих звичаїв.

Отже, видається очевидним, що якщо відступлення від авторського права на твори літератури і мистецтва в зазначених випадках не суперечить міжнародним зобов’язанням держав, то не буде суперечити таким зобов’язанням і дозвіл відступати від дотримання суміжних прав. Правда, Женевська конвенція дозвіл на відтворення фонограм в таких випадках додатково пов’язує із відсутністю їх експорту (п. b ст. 6).

Подальше підсилення рівня захисту суміжних прав виконавців і виробників фонограм забезпечує Договір ДВФ. Цей Договір пов’язаний з Римською конвенцією та Угодою ТРІПС [6, с. 121]. У цілому, застосування положень Римської конвенції не є обов’язковим для країн-учасниць Договору ДВФ [6, с. 121] (звичайно, якщо тільки відповідна країна не є учасницею Римської конвенції). Договір містить посилання лише на деякі положення Римської конвенції та повторює її структуру (зокрема, ст. 2 договору ДВФ “Визначення” містить дефініції, наведені у ст. 3 Римської конвенції [6, с. 121]; ст. 3 договору ДВФ щодо реалізації принципу національного режиму відповідає ст. 4 Римської конвенції і навіть визначає через посилання на Римську конвенцію перелік осіб, на яких поширюється принцип національного режиму).

Порівняно із Римською конвенцією Договір ДВФ вводить такі новели:

- вводить положення про особисті немайнові права виконавців (ст. 5), що розвиває статтю b^{bis} Бернської конвенції (зазначене відмічалось вище);
- вводить нові види захисту немайнових прав (ст. 9, 10, 12 – 14);
- збільшує термін охорони суміжних прав виконавців і виробників фонограм до 50 років, як це раніше було зроблено в Угоді ТРІПС;
- вводить зобов’язання країн-учасниць забезпечити в національному законодавстві правову охорону і ефективні засоби правового захисту від обходу існуючих технічних засобів захисту суміжних прав, а також від спотворення електронної інформації про управління правами. При цьому під інформацією про управління правами розуміється інформація, яка ідентифікує виконавця, виконання виконавця, виробника фонограми, фонограму, власника будь-якого права на виконання або фонограму, або інформацію про умови використання виконання і фонограми і будь-які цифри або коди, в яких подана така інформація, коли будь-яка з цих складових інформації, додана до примірника записаного виконання або фонограми, або фігурує у зв’язку із сповіщенням або доведенням записаного виконання або фонограми до загального відома.

Договір ДВФ додатково надає такі види охорони у вигляді виключного права:

- виконавцям – дозволяти: комерційний прокат, з урахуванням вимог національного законодавства (ст. 9); доведення до загального відома своїх виконань, записаних на фонограмах, через дротові або бездротові засоби зв'язку (ст. 10);

- виробникам фонограм – дозволяти: доведення до загального відома оригіналу і примірників своїх фонограм шляхом продажу або іншим шляхом передачі права власності (ст. 12); комерційний прокат (ст. 13); доведення до загального відома своїх фонограм через дротові і бездротові засоби зв'язку (ст. 14).

Договір ДВФ не поширюється на організації мовлення.

Відносно прокату слід зазначити, що виключне право суб'єктів суміжних прав дозволяти комерційний прокат комп'ютерних програм та/або фонограм введено ще Угодою ТРІПС (ч. 4 ст. 14 у системному зв'язку із ч. 1 ст. 11). Однак такі права для виконавців Угода ТРІПС не вводила.

Якщо тепер порівняти зазначені норми міжнародного права у сфері суміжних прав з національним законодавством (див. Таблицю), то слід дійти таких висновків:

- базовим законом України у сфері регулювання суміжних прав є ЗУ “Про авторське право та суміжні права”;

- водночас такі дефініції, як “ретрансляція” та “мовлення (телерадіомовлення)” вказаним законом не визначаються, тому ці дефініції використовуються із ЗУ “Про телебачення і радіомовлення” (в Таблиці – ЗУ № 3759-ХІІ);

- ЗУ “Про авторське право та суміжні права” надає однаковий захист поряд із фонограмами і відеограмам, хоча розглянутими Конвенціями це не вимагається. Більше того, в ст. 11 Угоди ТРІПС прямо передбачається інший режим охорони для відеозапису, ніж для фонограм;

- ЗУ “Про авторське право та суміжні права” в цілому відтворює вимоги Договору ДВФ і Угоди ТРІПС, однак у певних випадках підсилює охорону суміжних прав на користь їх суб'єктів і на обмеження прав користувачів. Наприклад, у Договорі ДВФ право на встановлення обмежень щодо суміжних прав, аналогічних обмеженням авторських прав на літературні і художні твори, нічим не обумовлене. Водночас, в ст. 42 ЗУ “Про авторське право та суміжні права” з цього приводу вводяться додаткові умови. При цьому, якщо відносно фонограм такі обмеження можна обґрунтувати вимогами Женевської конвенції, то відносно виконань, відеограм, програм мовлення, такі обмеження не слідують безпосередньо з міжнародних зобов'язань;

- ЗУ “Про авторське право та суміжні права” вводить підвищений термін 50 років охорони суміжних прав організацій мовлення на програми мовлення, хоча обов'язковість встановлення такого терміну не передбачається жодною міжнародною угодою;

- згідно пп. е) ч. 1 ст. 40 ЗУ “Про авторське право та суміжні права” віднесено їх виключне право дозволяти чи забороняти іншим особам ввезення на митну територію України фонограм, відеограм та їх примірників з метою їх поширення серед публіки. Обов'язковість встановлення такого права не передбачається жодною міжнародною угодою. Якщо фонограма законно виготовлена за кордоном, заборона її ввезення на митну територію України буде суперечити принципам вільної торгівлі (якщо, звичайно, сутність запису не суперечить законодавству про захист суспільної моралі);

- український законодавець не скористався правом обмежити такий вид суміжного права, як право організацій мовлення дозволяти чи забороняти іншим особам публічне виконання і публічну демонстрацію своїх програм у місцях з платним входом;

- згідно ч. 1 ст. 25 ЗУ “Про авторське право та суміжні права”, допускається без дозволу автора (чи іншої особи, яка має авторське право) і **без виплати авторської**

винагороди відтворювати виключно в особистих цілях або для кола сім'ї попередньо правомірно оприлюднені твори. Однак згідно ч. 2 ст. 25 та ч. 2 ст. 42 ЗУ “Про авторське право та суміжні права”, твори і виконання, зафіксовані у фонограмах, відеограмах, їх примірниках, а також аудіовізуальні твори та їх примірники допускається відтворювати у домашніх умовах виключно в особистих цілях або для кола сім'ї без дозволу автора (авторів), виконавців, виробників фонограм, виробників відеограм, але з виплатою їм винагороди.

Виникає питання: чому, якщо міжнародне законодавство допускає встановлення однакового режиму для на літературних та художніх творів, з одного боку, та виконань, аудіовізуальних творів, відеограм, з іншого боку, український законодавець встановив різні режими, з виплатою винагороди в другому випадку, нехай і за спеціальною процедурою, передбаченою ч. 4 ст. 42 ЗУ “Про авторське право та суміжні права”?

З цього приводу автори доповіді [12] зазначають, що серйозні проблеми у сфері охорони суміжних прав виникають, коли люди в своєму звичайному житті використовують контент способами, які, на їхню думку, в принципі не можуть бути заборонені: ділячись з родиною вподобаними ними музичними файлами або копіюючи диск, щоб послухати його в машині. Виникає невинуватна неузгодженість між потребами людей і нормами закону. При цьому їм неможливо пояснити, чому вони можуть вільно дати почитати улюблену книгу другу, але не можуть зробити того ж у відношенні цифрової книги, або музики. Все це підриває повагу до закону.

Таким чином, слід визнати, що в Україні на законодавчому рівні абсолютизується охорона суміжних прав, хоча на практиці держава не здатна забезпечити загальноприйнятую охорону [13]. Так, В. Валле [6, с. 5] звертає увагу на небезпеку абсолютизації в Україні потреби в охороні інтелектуальної власності та неадекватного розуміння ролі прав інтелектуальної власності для економічного, соціального і культурного розвитку країни. В коментарі [13] експерт звернув увагу на те, що під виглядом боротьби за захист авторських прав йдуть намагання досягти інших цілей, зокрема, обмежити свободу Інтернету та ЗМІ. Наприклад, суспільство не повірило, що закриття сайту Ex.ua мало на меті саме захист авторських прав [14].

З цього приводу варто звернути увагу на те, що у цитаделі боротьби з піратством – США – діє гнучка система обґрунтування суспільної доцільності використання твору, коли судовою практикою встановлена концепція “добросовісного використання” (Fair Use). Згідно концепції, суди вправі визнавати ті чи інші дії відносно охоронюваних творів правомірними, не чекаючи внесення змін до законодавства. Звичайно, можливі помилки, коли права авторів обмежуються надмірно, але вони також виправляються судовими рішеннями. У підсумку, відкривається шлях для впровадження нових технологій і появи пристроїв і сервісів, їх використовують (в тому числі в споживчій сфері, де виключення поширюються, наприклад, на домашній відеозапис, кешування результатів інтернет-пошуку, ескізи цифрових зображень тощо) [12].

Висновки.

1. Абсолютизація захисту авторських і суміжних прав не означає автоматичного приведення такого захисту до міжнародних стандартів. Останнім часом у Європі та США склалося розуміння необхідності пошуку консенсусу між інтересами суб'єктів авторського права та суміжних прав та інтересами суспільства на доступ до культурних надбань.

2. В систему гарантій прав громадян на доступ до культурних цінностей повинні включатися також гарантії збалансованого доступу до фонограм, відеограм, виконань, передач мовлення як об'єктів культурного надбання людства.

3. Необхідне внесення змін в законодавство України з метою гармонізації інтересів суб’єктів авторського права та суміжних прав і інтересів суспільства на доступ до культурних надбань, в контексті запровадження виключно мінімальних вимог міжнародних правових актів до захисту авторського права та суміжних прав і спрощення доступу до об’єктів авторського права та суміжних прав.

Таблиця

Конвенція 29.10.71 р.	Римська Конвенція 26.10.61 р.	Договір ВОІВ 20.12.96 р.	Закон України № 3792-ХІІ
<p>Стаття 1. Визначення а) фонограма - будь-який виключно звуковий запис звуків; б) виробник фонограм - фізична або юридична особа, яка першою зробила запис звуків на фонограмі; с) копія - носій, який містить звуки, записані безпосередньо або посередковано з фонограми, і який включає всі або значну частину звуків, записаних на цій фонограмі; д) розповсюдження серед публіки - будь-який акт, за допомогою якого копії безпосередньо або посередковано пропонуються публіці взагалі <i>або будь-якій її частині</i>.</p>	<p>Стаття 3. Визначення (а) виконавці - актори, співаки, музиканти, танцюристи або інші особи, які виконують роль, співають, читають, декламують, виконують або будь-яким іншим способом беруть участь у виконанні творів літератури й мистецтва; (б) фонограма - будь-який виключно звуковий запис звучання виконання або інших звуків; (с) виробник фонограм фізична або юридична особа, яка першою здійснила звуковий запис звучання виконання або інших звуків; (д) публікація - надання публіці примірників фонограми в достатній кількості; (е) відтворення - виготовлення одного або кількох примірників запису; (ф) телерадіомовлення - передача бездротовими засобами звуків або зображень і звуків</p>	<p>Стаття 2. Визначення (а) виконавці - актори, співаки, музиканти, танцюристи та інші особи, які грають роль, співають, читають, декламують, грають на музичному інструменті, інтерпретують або іншим чином виконують літературні або художні твори, або вираження фольклору; (б) фонограма - запис звуків виконання або інших звуків, або відтворення звуків, крім звуків у формі запису, включеного до кінематографічного або іншого аудіовізуального твору; (с) запис - втілення звуків або їх відтворень, яке дозволяє здійснювати їх сприйняття, відтворення або сповіщення за допомогою відповідного пристрою; (д) виробник</p>	<p>Стаття 1. Визначення виконавець - актор (театру, кіно тощо), співак, музикант, танцюрист або інша особа, яка виконує роль, співає, читає, декламує, грає на музичному інструменті, танцює чи будь-яким іншим способом виконує твори літератури, мистецтва чи твори народної творчості, циркові, естрадні, лялькові номери, пантоміми тощо, а також диригент музичних і музично-драматичних творів; виробник фонограми - фізична або юридична особа, яка взяла на себе ініціативу і несе відповідальність за перший звукозапис виконання або будь-яких звуків; запис (звукозапис, відеозапис) - фіксація за допомогою спеціальних технічних засобів (у тому числі й за допомогою числового представлення) на відповідному матеріальному носії звуків і (або) рухомих зображень, яка дозволяє здійснювати їх сприйняття, відтворення або сповіщення за допомогою відповідного пристрою; оприлюднення (розкриття публіці) твору - здійснена за згодою автора чи іншого суб’єкта авторського права і (або) суміжних прав дія, що вперше робить твір доступним для публіки шляхом опублікування, публічного виконання, публічного показу, публічної демонстрації, публічного сповіщення тощо; опублікування твору, фонограми, відеограми - випуск в обіг за згодою автора чи іншого суб’єкта авторського права і (або) суміжних прав виготовлених поліграфічними, електронними чи іншими способами примірників твору, фонограми,</p>

	<p>для приймання публікою; (g) ретрансляція - одночасна передача телерадіопродукції однієї організації мовлення іншою організацією мовлення.</p>	<p>фонограми - фізична або юридична особа, яка бере на себе ініціативу та несе відповідальність за перший запис звуків виконання або інших звуків, або відтворень звуків; (e) опублікування запису виконання або фонограми - надання примірників запису виконання або фонограми публіці за згодою власника прав та за умови, що примірники надаються публіці у розумній кількості; (f) ефірне мовлення - передача засобами недротового зв'язку звуків або зображень і звуків, або їх відтворень для приймання публікою; така передача через супутник також є “ефірним мовленням”; передача кодованих сигналів є “ефірним мовленням”, якщо засоби декодування надаються публіці організацією мовлення або за її згодою; (g) сповіщення для загального відома виконання або фонограми - передача для публіки будь-яким способом, крім ефірного мовлення, звуків виконання чи звуків або відтворень</p>	<p>відеограми у кількості, здатній задовольнити, з урахуванням характеру твору, фонограми чи відеограми, розумні потреби публіки, шляхом їх продажу, здавання в майновий найм, побутового чи комерційного прокату, надання доступу до них через електронні системи інформації таким чином, що будь-яка особа може його отримати з будь-якого місця і у будь-який час за власним вибором або передачі права власності на них чи володіння ними іншими способами. Опублікуванням твору, фонограми, відеограми вважається також депонування рукопису твору, фонограми, відеограми у сховищі (депозитарії) з відкритим доступом та можливістю одержання в ньому примірника (копії) твору, фонограми, відеограми; публічне сповіщення (доведення до загального відома) - передача за згодою суб'єктів авторського права і (або) суміжних прав в ефір за допомогою радіохвиль (а також лазерних променів, гамма-променів тощо), у тому числі з використанням супутників, чи передача на віддаль за допомогою проводів або будь-якого виду наземного чи підземного (підводного) кабелю (провідникового, оптоволоконного та інших видів) творів, виконань, будь-яких звуків і (або) зображень, їх записів у фонограмах і відеограмах, програм організацій мовлення тощо, коли зазначена передача може бути сприйнята необмеженою кількістю осіб у різних місцях, віддаленість яких від місця передачі є такою, що без зазначеної передачі зображення чи звуку не можуть бути сприйняті; фонограма - звукозапис на відповідному носії (магнітній стрічці чи магнітному диску, грамофонній платівці, компакт-диску тощо) виконання або будь-яких звуків, крім звуків у формі запису, що входить до аудіовізуального твору. Фонограма є вихідним матеріалом для виготовлення її примірників (копій);</p>
--	--	--	---

		<p>звуків, записаних на фонограму. Для цілей Статті 15 “сповіщення для загального відома” включає доведення звуків або “відтворень звуків”, записаних на фонограму, до слухового сприйняття публікою.</p>	<p>примірник фонограми - копія фонограми на відповідному матеріальному носії, яка виконана безпосередньо чи опосередковано із цієї фонограми і містить усі зафіксовані на ній звуки чи їх частину;</p> <p>ретрансляція - прийом і одночасна передача, незалежно від використаних технічних засобів, повних і незмінних телерадіопрограм або істотних частин таких програм, які транслюються мовником;</p> <p>мовлення (телерадіомовлення) - створення (комплектування та/або пакування) і розповсюдження програм, пакетів програм, передач з використанням технічних засобів телекомунікацій для публічного приймання за допомогою побутових теле- та радіоприймачів у відкритий спосіб чи за абонентну плату на договірних засадах.</p>
<p>Стаття 6 Кожна держава-учасниця... може передбачати у своєму національному законодавстві обмеження щодо охорони інтересів виробників фонограм такого ж характеру, що й ті, які допускаються відносно охорони інтересів авторів літературних і художніх творів... за наступних умов: а) відтворення призначається для використання виключно з метою навчання або наукових</p>	<p>Стаття 15 1. Кожна Договірна Держава може у своєму національному законодавстві і своїх підзаконних актах передбачати виключення з гарантованої цією Конвенцією охорони щодо: (а) використання в особистих цілях; (б) використання коротких уривків з метою повідомлення про поточні події; (с) короткочасного звукового запису, здійснюваного організацією мовлення на своєму власному обладнанні і для своїх власних передач; (d) використання виключно в учбових або науково-</p>	<p>Стаття 16 (1) Договірні Сторони можуть передбачити в своєму національному законодавстві такі види обмежень або винятків щодо охорони прав виконавців і виробників фонограм, які передбачені в їх національному законодавстві щодо охорони авторського права на літературні і художні твори. (2) Договірні Сторони зводять будь-які обмеження або винятки з Договором прав до певних особливих випадків, які не завдають шкоди нормальному</p>	<p>Стаття 42. 1. Допускаються використання виконань, фонограм, відеограм, програм мовлення, їх фіксація, відтворення і доведення до загального відома без згоди виконавців, виробників фонограм, відеограм і організацій мовлення у випадках, передбачених статтями 21-25 цього Закону щодо обмеження майнових прав авторів літературних, художніх і наукових творів, якщо задовольняються такі умови: а) відтворення зазначених об'єктів здійснюється виключно з метою навчання чи наукових досліджень; б) право на відтворення, передбачене у пункті “а” цієї частини, не поширюється на експорт відтворених примірників фонограм, відеограм, програм мовлення за межі митної території України; в) за суб'єктами суміжних прав зберігається право на справедливую винагороду з урахуванням кількості відтворених примірників. Передбачене цією частиною використання об'єктів суміжних прав без згоди суб'єктів суміжних прав є</p>

<p>досліджень; б) відтворення... не буде поширене на експорт копій; с) відтворення, здійснене на підставі ліцензії, передбачає право на справедливую винагороду, яка визначається згаданими органами з врахуванням, поряд з іншим, кількості копій, що будуть виготовлені.</p>	<p>дослідних цілях. 2. Незважаючи на положення п. 1 цієї статті, будь-яка Договірна Держава може в своєму законодавстві і підзаконних актах передбачати такі ж обмеження охорони прав виконавців, виробників фонограм і організацій мовлення, які передбачені її національним законодавством і підзаконними актами щодо охорони авторського права на твори літератури і мистецтва.</p>	<p>використанню виконання або фонограми і необґрунтованим способом не обмежують законних інтересів виконавця або виробника фонограми.</p>	<p>можливим лише за умови дотримання особистих немайнових прав суб'єктів авторського права і суміжних прав, передбачених статтями 14 і 38 цього Закону. 2. Допускається відтворення в домашніх умовах і виключно в особистих цілях творів і виконань, зафіксованих у фонограмах, відеограмах і їх примірниках, без згоди автора (авторів), виконавців і виробників фонограм (відеограм), але з виплатою їм винагороди способом, визначеним частиною четвертою цієї статті. 3. Передбачене чч. 1, 2 цієї статті використання об'єктів суміжних прав без згоди суб'єктів суміжних прав не повинно завдавати шкоди нормальній експлуатації виконань, фонограм, відеограм і програм мовлення і зачіпати законні інтереси виконавців, виробників фонограм, відеограм і програм мовлення чи інших суб'єктів авторського права і (або) суміжних прав.</p>
	<p>Стаття 12 Якщо фонограма, опублікована в комерційних цілях, або відтворення такої фонограми використовується безпосередньо для телерадіопередачі або для будь-якого публічного сповіщення, разова справедлива винагорода виплачується користувачем виконавцям або виробникам фонограм, або їм обом. За відсутності угоди між сторонами умови розподілу винагороди можуть визначатися національним законодавством.</p>		<p>Стаття 43. 1. Допускається без згоди виробників фонограм (відеограм), фонограми (відеограми) яких опубліковані для використання з комерційною метою, і виконавців, виконання яких зафіксовані у цих фонограмах (відеограмах), але з виплатою винагороди, таке пряме чи опосередковане комерційне використання фонограм і відеограм та їх примірників: а) публічне виконання фонограми або її примірника чи публічну демонстрацію відеограми або її примірника; б) публічне сповіщення виконання, зафіксованого у фонограмі чи відеограмі та їх примірниках, в ефір; в) публічне сповіщення виконання, зафіксованого у фонограмі чи відеограмі та їх примірниках, по проводах (через кабель).</p>

		Стаття 18 Договірні Сторони передбачають відповідну правову охорону і ефективні засоби правового захисту від обходу існуючих технічних засобів захисту суміжних прав.	Стаття 50. Порушенням авторського права і (або) суміжних прав, що дає підстави для судового захисту, є: е) будь-які дії для свідомого обходу технічних засобів захисту авторського права і (або) суміжних прав, зокрема виготовлення, розповсюдження, ввезення з метою розповсюдження і застосування засобів для такого обходу.
--	--	--	---

Примітка: ЗУ № 3759-ХІІ – Закон України “Про телебачення і радіомовлення”

Використана література

1. Абдуллин А.И. Право интеллектуальной собственности в Европейском Союзе : генезис, унификация, перспективы развития : дис. на соискание науч. степени д-ра юрид. наук / А.И. Абдуллин. – М., 2006. – Режим доступа : [//www.dslib.net/civil-pravo/pravo-intellektualnoj-sobstvennosti-v-evropejskom-sojuze-genezis-unifikacija.html](http://www.dslib.net/civil-pravo/pravo-intellektualnoj-sobstvennosti-v-evropejskom-sojuze-genezis-unifikacija.html)

2. Муравйов В.І. Право Європейського Союзу : підручник / В.І. Муравйов, О.М. Лисенко, І.В. Влялько та ін.; за ред. В.І. Муравйова. – К., Юрінком Інтер, 2011. – 704 с.

3. Комзюк Л.Т. Основні тенденції гармонізації авторського права ЄС / Л.Т. Комзюк // Інформація і право. – 2012. – № 1 (4). – С. 33 – 39.

4. Правове забезпечення сфери інтелектуальної власності в Україні в контексті європейської інтеграції: концептуальні засади : монографія ; за наук. ред. О.П. Орлюк. – К.: Лазурит-Поліграф. – 2010. – 464 с.

5. Германова О.Г. Міжнародне регулювання авторського права і суміжних прав у контексті українського законодавства / О.Г. Германова // Інститут журналістики. – Режим доступа : [// www.journlib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=264](http://www.journlib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=264)

6. Валле В. (Потехіна В.О.). Спадок Джеймса I та королеви Анни : охорона інтелектуальної власності у часі й просторі / В. Валле. – 178 с., додатки. – Режим доступа : [//www.viravallee.com/books/book2.aspx](http://www.viravallee.com/books/book2.aspx)

7. Суд Евросоюза о полномочиях организаций вещания, о соотношении европейского и национального права, и принципах толкования : проект Lex Digital Blog. – Режим доступа : [//www.lexdigital.ru/2012/046/#more-571](http://www.lexdigital.ru/2012/046/#more-571)

8. Судариков С.А. Основы авторского права / С.А. Судариков. – Минск : Амалфея, 2000. – 512 с. – Режим доступа : [//www.pravo.vuzlib.net/book_z1267_page_22.html](http://www.pravo.vuzlib.net/book_z1267_page_22.html)

9. Всемирная организация интеллектуальной собственности. – Режим доступа : [//www.wipo.int/about-wipo/ru/history.html](http://www.wipo.int/about-wipo/ru/history.html)

10. Смежные права : Википедия. – Режим доступа : [//www.ru.wikipedia.org/wiki/](http://www.ru.wikipedia.org/wiki/)

11. Валле В. Творчий конфлікт / В. Валле // Український юрист. – 2012. – №. 5. – С. 54 – 55. – Режим доступа : [//www.viravallee.com/articles.aspx](http://www.viravallee.com/articles.aspx)

12. Авторитетный обзор перспектив права интеллектуальной собственности в цифровой сфере : проект Lex Digital Blog. – Режим доступа : [//www.lexdigital.ru/2012/030/#more-406](http://www.lexdigital.ru/2012/030/#more-406)

13. Рыбакова И. Борьба с пиратством в Украине – это подыгрывание западным странам: эксперт / И. Рыбакова. – Режим доступа : [//www.gazeta.ua/ru/articles/life/_borba-s-piratstvom-v-ukraine-eto-podygryvanie-zapadnym-stranam-ekspert/421433](http://www.gazeta.ua/ru/articles/life/_borba-s-piratstvom-v-ukraine-eto-podygryvanie-zapadnym-stranam-ekspert/421433)

14. Белкін Л.М. Порушення принципу законності в діяльності органів виконавчої влади як чинник її делегітимізації : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції [Правова система України : сучасний стан та способи подальшого розвитку], (Запоріжжя, 28 – 29 липня 2012 року). – Запоріжжя : Запорізька міська громадська організація “Істина”, 2012. – С. 7 – 9.